

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 18–19 травня 2017 року)

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2017

без дозволу фізичної особи, яка зображена на ній, якщо це викликано необхідністю захисту її інтересів(наприклад, служба розшуку загублених дітей) або інтересів інших осіб (наприклад, оголошення про розшук особи, що підозрюється у вчиненні злочину).

Порушення зазначених умов створення й використання фотографій та інших художніх творів із зображенням фізичної особи може бути підставою для звернення до суду за захистом порушених прав.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кулініч, О. Охорона інтересів фізичної особи при створенні та використанні фотографій та інших художніх творів з її зображенням [Текст] / О. Кулініч // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2015. – № 6. – С. 33-39.
2. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України, 2003, № 435-IV.
3. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» // Відомості Верховної Ради України від 06 червня 1992 року № 22.

НЕДІЙСНІСТЬ ПРАВОЧИНУ, ЗДІЙСНЕНОГО ПІД ВПЛИВОМ НАСИЛЬСТВА

Голованова В. І.

студентка II курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Івашова І. П.

к.ю.н., доцент кафедри цивільно-правових дисциплін та фінансового права

ННІП Сумського державного університету

Зі становленням державних та ринкових відносин в незалежній Україні велику роль почали грати правочини, як основні юридичні факти, завдяки яким відбувається виникнення, зміна та припинення правовідносин.

Для того, щоб характеризувати недійсність правочину, потрібно надати визначення цьому терміну. Відповідно до ч.1 ст. 202 Цивільного кодексу України (далі ЦК), правочином є дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків [1].

Недотримання вимог чинності правочину тягне за собою його недійсність. Однією з підстав недійсності правочину є вчинення правочину під впливом насильства. Частиною 1 ст. 231 Цивільного кодексу України (передбачено, що правочин, вчинений особою проти її справжньої волі внаслідок застосування до неї фізичного чи психічного тиску з боку

другої сторони або з боку іншої особи, визнається судом недійсним [1]. Більшість недійсних правочинів належить до категорії правочинів з вадами волі. Це є такі правочини, де один із учасників відтворює волю іншого, а не свою. Частиною 3 ст. 203 ЦК України зазначено, що волевиявлення учасника правочину має бути вільним і відповідати його внутрішній волі (обов'язкова умова дійсності правочину). Дослідивши наукову та періодичну літературу, можна дійти висновку, що думка Р. О. Халфіної, яка здійснила найбільш повну класифікацію правочинів з дефектом волі. Правочини з вадами волі можна поділити на два види: 1. Вчинені без внутрішньої волі; 2. Внутрішня воля яких сформувалася недостатньо [1].

Саме до першого виду відносяться недійсні правочини, які були здійснені під впливом насильства. При вирішенні спорів стосовно недійсності правочинів, які були здійснені під впливом насильства (ст. 231 ЦК України), необхідно враховувати, що насильство має виражатися в незаконних, однак не обов'язково злочинних діях [1]. Насильницькі дії можуть вчинятись як стороною правочину, так і іншою особою - як щодо іншої сторони правочину, так і щодо членів її сім'ї, родичів тощо або їх майна. Базуючись на тому, що одна сторона даного правочину або інша особа, яка застосовувала насильство або здійснювала протиправні дії, які можуть бути розцінені законодавцем як правопорушення, то на цю особу покладається додатковий майновий обов'язок - відшкодувати іншій стороні, яка є потерпілою, збитки в подвійному розмірі та моральну шкоду.

Варто зазначити, що моральна шкода та збитки повинні бути заподіяні у зв'язку з вчиненням цього правочину, тобто вони мають виникнути внаслідок вчинення правочину здійсненого під впливом насильства.

Факт насильства не обов'язково має бути встановлений вироком суду, постановленим у кримінальній справі.

Під терміном «насильство» слід вважати фізичний чи психологічний тиск з боку сторонньої особи, з метою примусити укласти правочин з вигодою для зацікавленої сторони. Воно може бути як погрозою, так і наявним. Тому в науці виокремлюють фізичне і психологічне насильство, або погрозу та насильство.

Фізичне насильство – це вид тиску, при якому на особу здійснюється фізичний вплив, що супроводжується нанесенням тілесних ушкоджень. Здійснення фізичного впливу може проявитись у спричиненні тілесних ушкоджень легкого (ст. 125 КК України) та тяжкого (ст. 121 КК України) характеру, або середньої тяжкості (ст. 122 КК України), а також у вчиненні побоїв та мордування (ст. 126 КК України), катування (ст. 127 КК України) [2]. Щодо психологічного впливу, то під час здійснення його фізичного тиску не

здійснюється, але особа знаходиться під впливом погроз. Погроза – це протиправна психічна дія, яка спрямована на іншого учасника правочину, що створює у особи, яка вчиняє правочин, уяву про можливість заподіяння їй суттєвої матеріальної чи моральної шкоди. Погроза, яка здатна осудити правочин, повинна бути суттєвою. Обов'язковою умовою визнання погрози суттєвою є її реальність (дійсна можливість завдання значної шкоди учаснику правочину або його близьким).

Але не будь-яке насильство поєднане з протиправними діями. Зокрема, погроза оприлюднює фактів з життя особи, які вона мала намір не поширювати і які стали відомі іншій особі не в результаті протиправного зібрання інформації, тим не менш буде підставою для застосування ст. 231 ЦК України [1].

Щодо суб'єктів подання позовів, то варто зазначити, що відповідно до ст. 231 ЦК будь-яка особа може звернутися з позовом до суду щодо визнання правочину недійсним. Причому на відміну від інших правочинів, наприклад, вчинених під впливом помилки або обману, насильство знаходить прояв тільки в зовнішній формі, внаслідок чого його можна оцінювати як підстава впливу на формування волі і сторонніми особами, які не були стороною правочину. Таким, чином ми не бачимо істотних перешкод для пред'явлення вимоги про визнання правочину недійсним іншими особами або державними органами на підставі ч. 3 ст. 215 ЦК України [1].

Для того, щоб суд визнав правочин недійсним, який був вчинений під впливом насильства, потерпіла особа повинна подати позов до суду, що має бути вчинений у межах позовної давності тривалістю п'ять років, як зазначено у ч. 3 ст. 258 ЦК.

Для визнання правочину недійсним позивач має довести наступні обставини: 1) факт застосування до нього (до потерпілої сторони правочину) фізичного чи психічного тиску з боку іншої сторони чи з боку третьої особи; 2) вчинення правочину проти своєї справжньої волі; 3) наявність причинного зв'язку між фізичним або психічним тиском і вчиненням правочину, який оспорується.

Визнання правочину, який учинено під впливом насильства, недійсним, є підставою для повернення сторін до первинного майнового стану на підставі ч. 1 ст. 216 ЦК. Крім того, винна сторона зобов'язана відшкодувати потерпілій стороні в подвійному розмірі збитки і моральну шкоду, що завдані їй укладенням, виконанням правочину та поверненням до первісного стану.

Таким чином, недійсними правочинами є дії суб'єктів цивільного права, що спрямовані на встановлення, зміну або припинення цивільних прав і обов'язків, але не породжують бажані сторонами юридичні результати внаслідок невідповідності вчинених дій вимогам закону. Також можна зробити висновок, що під терміном «насильство» варто

розуміти фізичний або психологічний тиск, метою якого є примус укласти правочин з вигодою для зацікавленої сторони.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15/page>
2. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
3. Коментар до Цивільного кодексу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://wikipage.com.ua/1x6608.html>

ПРАВОВИЙ СТАТУС НАРОДНИХ ЗАСІДАТЕЛІВ

Проценко В.О.

Студент II курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Гончарова А.В.

к.ю.н., доцент, доцент кафедри ЦПДФ ННІ права

Сумського державного університету

Актуальність теми правового статусу народних засідателів в Україні лише набирає своїх обертів у зв'язку з неврегулюванням даного питання в Цивільному процесуальному кодексі України та його невідповідність Конституції України та Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Особливістю даного дослідження є розгубленість суддів та не розуміння який акт застосовувати при розгляді деяких справ окремого провадження.

Народними засідателями є громадяни України, які у випадках, передбачених процесуальним законом, розглядають у складі суду разом з професійними судьями справи по першій інстанції [1, с. 36].

Судова гілка влади – це одна з найважливіших сфер суспільного життя, яка потребує найбільшої довіри. В сучасних умовах, довіра до судової системи критично низька і перетворює суди на систему, яка не служить народу України.

І саме залучення інституту народних засідателів спрямоване на підвищення довіри до судової системи. Більше того, це один із механізмів залучення громадськості до здійснення правосуддя. Недооцінка інституту народних засідателів часто пов'язують з недостатньою ефективністю. Розгляд справ народними засідателями дає змогу поєднати